

Kaikki mitä sinun tulisi tietää E- kirjastosta

- Kansalliskirjaston ja kuntien (yleisten kirjastojen) yhteistyössä toteuttama palvelu digitaalisten aineistojen tarjoamiseksi kuntien asukkaille.
- E-kirjoja ja äänikirjoja suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi (jonkun verran myös muilla kielillä) ja kotimaisia digitaalisia aikakauslehtiä.
- Käyttöliittymänä alkuvaiheessa E-kirjasto-mobiilisovellus.
- Palvelua pääsevät käyttämään E-kirjastoon liittyneiden kuntien asukkaat.
- Palvelu avautuu 23.4.2024.

- Kunta saa palvelun käyttöönsä tekemällä Kansalliskirjaston kanssa yhteistyösopimuksen e-kirjastopalveluiden tuottamisesta.
- Sopimuksen juridisena perustana on horisontaalinen yhteistyö.
- Kunnat rahoittavat palvelun kokonaisuudessaan, palvelu maksaa 0,7 e /asukas /vuosi.
- Arvio on, että palvelun avautuessa sen piirissä on n. 80 % Suomessa asuvista
 - **176 kuntaa, noin 4,2 milj asukasta**
- Palvelu tuotetaan yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa: 10 työryhmää ja ohjausryhmä.

- Palvelupäällikkö Annastiina Louhisalmi
- Tietoasiantuntija Marja Hjelt: kirjastoyhteistyö
- Tietoasiantuntija Outi Tommila: viestintä
- Tietoasiantuntija Anna Tuomikoski: aineistot

It-tiimi:

- Tietojärjestelmäpäällikkö Joonas Kutilainen-Pennanen
- Tietojärjestelmäasiantuntija Pekko Sams
- Tietojärjestelmäasiantuntija Max Gräsbeck
- 2 tietojärjestelmäasiantuntijaa

- 10 työryhmää, joiden jäsenet tulevat yleisistä kirjastoista:
 - Aineistovalinnan työryhmät (yhteensä kuusi ryhmää)
 - Kokoelmatyöryhmä (muodostuu aineistovalintaryhmien puheenjohtajista)
 - Käyttäjätuen työryhmä
 - Etusivutoimituksen työryhmä
 - Viestinnän ja markkinoinnin työryhmä
 - Käyttäjäkoulutuksen työryhmä
- E-kirjaston ohjausryhmä muodostuu kuntien (pienet kunnat, keskikokoiset kunnat, suuret kunnat) ja Kansalliskirjaston edustajista.
- Sidosryhmistä muodostettu yhteistyöryhmä.

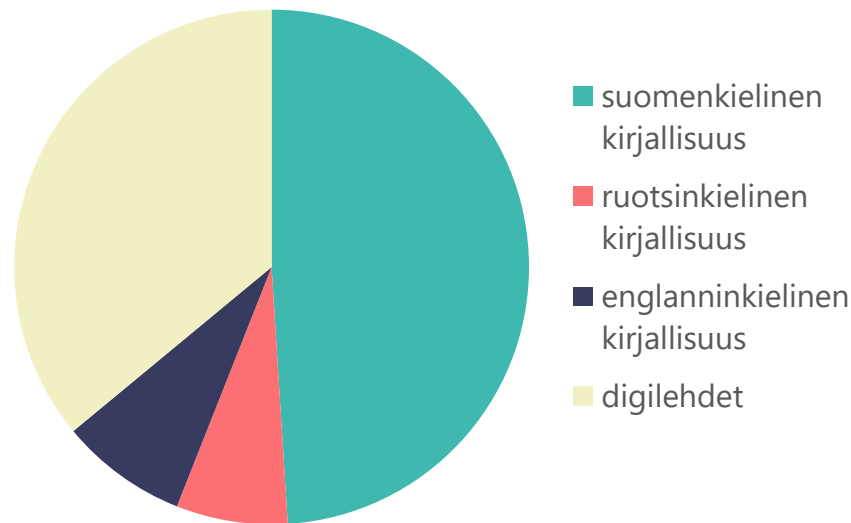
- E-kirjastosta voi lainata e- ja äänikirjoja:
 - suomeksi
 - ruotsiksi
 - englanniksi
 - jonkin verran myös muilla kielillä.
 - E-kirjastossa voi lukea aikakauslehtien digitaalisia näköisversioita.
- Mahdollisista uusista aineistotyypeistä päättää ohjausryhmä.
- E- ja äänikirjalisenssejä on rajallinen määrä, joten aineistoa voi joutua jonottamaan.
- Myös lehdissä suosituimpiin ja tuoreimpiin nimekkeisiin saattaa muodostua jonoa.

- Pääasiallinen malli: rajoitetun yhtäaikaisen käytön vuosilisenssi.
 - suomenkieliset 50, 30, 10, 5 yhtäaikaista lukuoikeutta
 - ruotsinkieliset, englanninkieliset 30, 10, 1 yhtäaikaista lukuoikeutta
- Lisäksi myös mahdollisesti
 - Poolimalli, esim. 100 lainaa.
 - Pay per view: joka lainasta maksu.
 - Pysyvä rajoitetun yhtäaikaisen käytön lisenssimalli.
 - Hybridimalli: yhdistelee useampaa mallia.
- Lehdillä rajoitetun yhtäaikaisen käytön kelluva lisenssi.
- Kustantaja tarjoaa lisenssityypin ja määrittelee hinnan.

- E- ja äänikirjat
 - Laina-aika kaksi viikkoa
 - Enintään 5 lainaa yhtä aikaa
 - Enintään 5 varausta yhtä aikaa
- Digilehdet
 - Lehden lukuaika kaksi tuntia
 - Lepojastin 15 minuuttia

- Aineistobudjetti riippuu mukana olevien kuntien määrästä
 - arvio 2-3 miljoonaa / vuosi
- Aineistobudjetti 2024
 - noin 1,3 miljoonaa euroa / 7 kk
 - Aineistomääräraha on jaettu hankkeen tekemän kustannuskyselyn sekä aikaisempien käyttötilastojen mukaan.

Aineistojen suhteelliset osuudet budjetista

- Aineistovalinnasta vastaavat aineistotyöryhmät
 - 6 ryhmää
 - lehdet
 - suomenkielinen kaunokirjallisuus
 - suomenkielinen tietokirjallisuus
 - suomenkielinen lasten ja nuorten kirjallisuus
 - ruotsinkielinen kirjallisuus
 - englannin ja muun kielinen kirjallisuus
 - Jäsenet yleisten kirjastojen työntekijöitä eri puolilta Suomea.
 - Ryhmät tekevät valintatyötä säännöllisesti vähintään kuukausittain.
- Aineistoryhmien puheenjohtajat muodostavat E-kirjaston kokoelmaryhmän, joka vastaa E-kirjaston kokoelmapolitiikasta.

- Linjaa miten ja millä perusteilla aineistoa valitaan E-kirjaston kokoelmaan
 - Kokoelmatyöryhmän laatima
 - Ohjausryhmä hyväksyy
- Keskeisiä nostoja:
 - Tavoitteena laaja-alainen, monipuolinen ja moniääninen kokoelma (kirjastolaki).
 - Sekä suosittuja uutuuksia että pienten kustantamoiden ja uusien tekijöiden tuotantoa.
 - asiakkaiden tarpeet
 - nimekkeiden kysyntä
 - kokoelman monipuolisuus
 - ajankohtaisuus.
- Ensimmäisenä vuonna kokoelman tavoitekoko 10 000 nimekettä.
 - Käyttökokoelma, ei pitkäaikaissäilytystä tms.
- Luettavissa [E-kirjaston nettisivuilla](#)

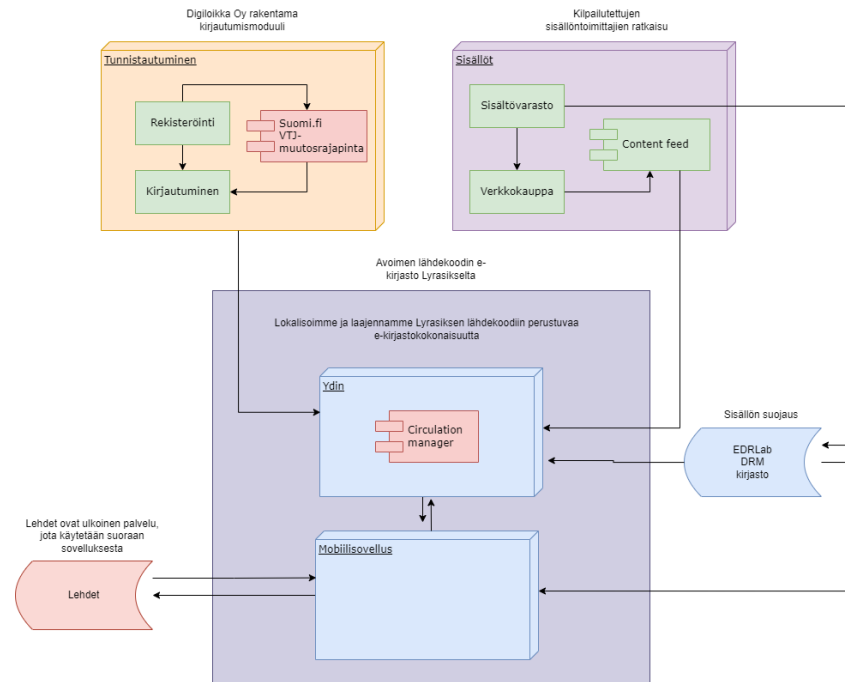

- Rekisteröityminen sovelluksen kautta vahvalla tunnistautumisella
 - Suomi.fi palvelusta henkilötiedot
 - Kotikuntatieto, nimi, henkilötunnus
 - Huollettavien tieto
 - Vastaa kirjastokorttihakemuksen allekirjoitusta ja henkilötodistusta
 - Hyväksyy käyttösäännöt
 - Hyväksyy henkilötietojen päivityksen Suomi.fi kautta

- Puolesta asiointi
 - DVV puolesta asiointi -lupahakemus edelleen käsittelyssä
- Alle 13-vuotias lapsi tarvitsee huoltajan hyväksynnän.
 - Huoltaja rekisteröi sovelluksen huollettavalleen suomi.fi:ssä.
- Yli 13-vuotias lapsi voi rekisteröityä sovellukseen itse, mikäli hänellä on mahdollisuus vahvaan tunnistautumiseen.
 - Mikäli lapsella ei ole pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta, niin huoltaja voi rekisteröidä sovelluksen huollettavalleen.
- Asiaakaan rekisteröiminen kirjastossa
 - Mikäli henkilöllä ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen, voi hän hakea asiakkuutta kirjaston kautta
 - Kirjastossa rekisteröidään asiakas hallinnointiliittymässä henkilötodistuksen mukaan
 - Hyväksytyt henkilötodistukset: henkilökortti, passi, ajokortti, kuvallinen kelakortti

- E-kirjastoa voi käyttää useammalla laitteella
 - tunnistautumisvaiheessa syötetään geneerinen käyttäjätunnus eli luodaan ID profiili
 - Sovellus yhdistää tunnusta käytettäessä id profiilit
- Turvakielto estää toistaiseksi asiakkuuden.
 - Turvakieltoasiakkaiden henkilötietojen käsittely vaatii erityisluvan DVV:ltä.

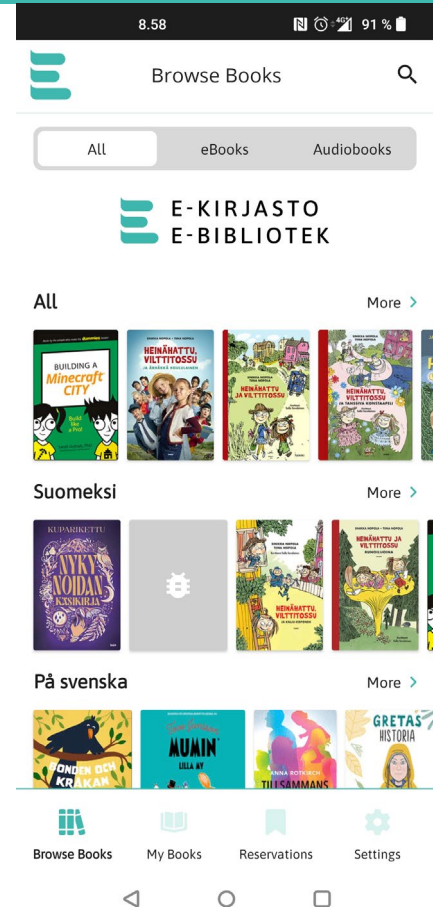
- E-kirjasto-kokonaisuus perustuu avoimeen lähdekoodiin (Lyrisis, The Palace Project)
 - laajennettu paikallisilla komponenteilla
 - tunnistautumis-ratkaisu
 - Suomi.fi, VTJ-muutosrajapinta
 - digilehdet
 - käyttötilastot kunnille ja lainauskorvausta varten
- E-kirjastopalvelu ylläpitää ja kehittää
 - Ellibs tehnyt sovelluksen julkaisuvaiheeseen
- Aineistot aineistoimittajien palveluista rajapinnan kautta
 - metatieto, ei rikasteta
 - saatavuus
 - lisenssihallinta

- Ladattavissa Android- ja iOS-laitteille sovelluskaupasta.
- Sovellus on pyritty pitämään mahdollisimman helppokäyttöisenä.
- Perustoiminnot: aineiston selaus, lainaus, varaus sekä lukeminen ja kuunteleminen.
- E- ja äänikirjat luetaan ja kuunnellaan sovelluksessa
 - off-line käyttö
- Lehdet ohjautuvat luettaviksi ulkopuoliseen lukuohjelmaan.
 - Lehtien lukeminen vaatii jatkuvan internet-yhteyden.

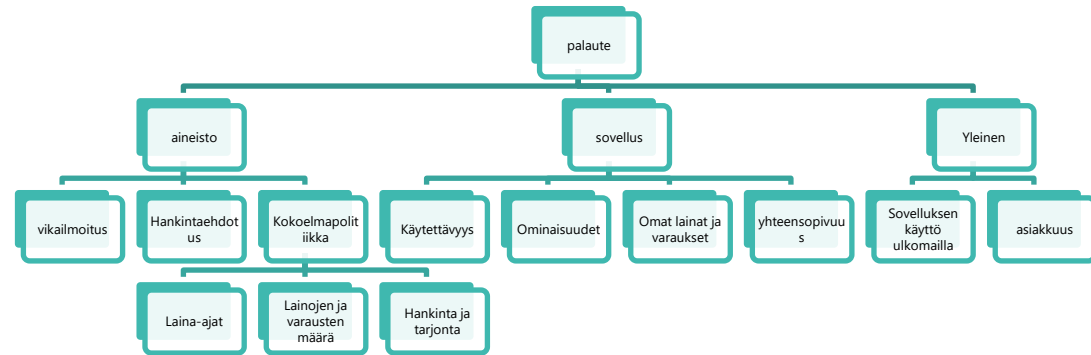

- Ensimmäisellä kerralla rekisteröityminen asiakkaaksi.
 - Sovellus ohjaa rekisteröitymistä.
- Sovellus käyttää näyttölukitusta sovelluksen avaamiseen.
 - Sormenjälki, kasvotunnistus tai pin-koodi ovat tietoturvan vuoksi välttämättömiä.
 - Ei tarvita erillisiä käyttäjätunnuksia
 - Käyttäjätunnus tarvitaan, jos käyttää useampaa laitetta
 - Ei kirjautumista sovellukseen.

- Hallinnointiliittymänä toimii verkkosivu
- Pääsy vaatii käyttäjätunnuksen ja salasanan
 - Henkilökohtaiset tunnukset
- Kirjastoiden henkilökunnan toiminnot
 - Pääkäyttäjä
 - Alueen tunnusten hallinnointi
 - Tilastot
 - Etusivutoimitus
 - Listat
 - nostot
 - Asiakaspalvelu
 - Asiakkaan manuaalinen rekisteröinti
- E-kirjasto
 - Sovelluksen ohjaus (pääsy vain sovelluskehittäjillä).

- Kunnat vastaavat alueeltaan tulevaan palautteeseen
 - Kunkin kunnan oman prosessin mukaan
- Vastataan 3 vrk aikana
- Vastaamiseen UKK, mallivastaukset
- Palautteen uudelleenohjaus kunnan omien kriteerien mukaisesti.
- Aineiston vikailmoitukset
 - E-kirjasto vastaanottaa ja käsittelee
- Palauteyhteenvedot E-kirjastolle kuukausittain.

- Rekisterinpitäjä
 - Kansalliskirjasto, E-kirjastopalvelu
- Henkilötietoja käsitellään
 - asiakkuuden varmentamiseksi
 - Automaattisen virhelokin luomiseksi
 - Personoitujen palvelujen tuottamiseksi (esim. kirjasuositukset lainahistorian perusteella).
 - Anonymisoituna
 - käyttötilastojen luomiseksi
 - lainauskorvausten maksamista varten
- Kirjastot toimivat henkilötietojen käsittelijöinä
 - Tästä tulee myöhemmin oma ohjeistus/seloste

- Käyttäjän perustiedot
 - Käytettävä tunnistautumismenetelmä
 - Henkilötunnus (kotikunnan automaattista päivitystä varten)
 - Käyttökieli
 - Nimi
 - Kotikunta
- Personoituihin toimintoihin
 - Käyttäjän henkilökohtaiset asetukset
 - Varaukset
 - Lainat
 - Käytettävän laitteen merkki, malli ja käyttöjärjestelmä
 - Ikä
- Käytön analysointiin
 - Selaintyoppi/-versio
 - Selaimen kieliversio
 - Käyttöjärjestelmä (esim. Windows 11, Android, IOS)
 - Laitemerkki, laitetyyppi, laitemalli
 - Näyttötyyppi
 - Lähde URL
- Muut
 - Verkkopalvelun hyödyntämiseen välttämättömät, välimuistiin tallennettavat tiedot

- Sovellus täyttää WCAG mukaiset A/AA saavutettavuustasot
 - havaittavuus
 - hallittavuus
 - ymmärrettävyys
 - toimintavarmuus.
- Aineistojen osalta saavutettavuusedellytys vain e-kirjoilla
 - 6/2025 alkaen
 - Saavutettava DRM
 - Radium LCP DRM (Licensed Content Protection)
 - Äänikirjat huomioitu saavutettavuus
 - Radium audiobook, rikastettu MP3
 - Lehdissä pyritään huomioimaan saavutettavuus
 - Kuuntelutoiminto osassa lehdistä osassa artikkeleita
 - Aineistojen saavutettavuuteen vaikuttaa myös niiden tiedostorakenne.

- LibOppi: koulutusmateriaalit kirjastojen henkilökunnalle
 - Avataan käyttöön maaliskuuhun vaihteessa
 - alueellisia koulutuksia ja tilaisuuksia voi kysyä E-kirjastolta
- Loppukäyttäjälle suunnatut verkkosivut osoitteessa e-kirjasto.fi
- [Asiakaswikissä](#)
 - Tietoa kirjastojen henkilökunnalle ja E-kirjaston yhteistyökumppaneille:
 - mm. tiedot tulevista infoista ja muista tapahtumista
 - usein kysytyjä kysymyksiä liittymisestä.
 - Kirjastojen käyttöön:
 - E-kirjaston visuaalisen ilmeen ohje.
 - Logot ja valokuvia.
 - Tulossa tulostettavia esitteitä ja infonäyttödioja.
- Kirjastojen materiaaleja suunnitellaan viestinnän ja markkinoinnin työryhmässä.
- Kysymykset ja kommentit viestintään liittyen: outi.tommila@helsinki.fi

- Palvelun tarve on lähtöisin kirjastoilta ja alkurahoituksen on myöntänyt eduskunta.
- Sovellus on itse kehitetty ja sitä ylläpidetään ja kehitetään itse.
- Alusta ja aineistot on erotettu toisistaan.
- Kirjastojen rooli palvelun tuottamisessa ja kehittämisessä on suuri.
- Palvelun rakentamisessa on kuultu sidosryhmiä laajasti ja yhteistyötä heidän kanssaan jatketaan.
- Suomessa e-aineistojen lainaamisesta maksetaan nyt lainauskorvauksia.

- Sähköpostit
 - etunimi.sukunimi(at)helsinki.fi
- Palveluposti
 - e-kirjasto-posti(at)helsinki.fi
- Asiakaswiki
 - www.kiwi.fi/display/ekirjasto
- Verkkosivut
 - E-kirjasto.fi
 - E-biblioteket.fi
 - E-library.fi